

KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2023ko otsaila - 235 zkia.

Musika Banda

Egoera berriaren aurrean

NESKA MUTRIKUAR ZIENTZIALARIAK • CURRICULUM DIGITALA
OLAZARRA: BARRENKALEKO JAUREGI BARROKUA • ZAPOREAK, ERREFUXATUENTZAKO JANA
KULTURARTEKOTASUN TOPAKETAK • ARRAULTZATIK TXITATXORA

Mutrikuko Udala

Martxoak 8

Emakumeen Nazioarteko Eguna

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdiak.....	943 46 11 11
Anbulatorioa.....	943 60 43 00
DYA zentrala.....	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarte	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai.....	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduegi	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar)	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87

Iritzixa

IKASI BAI, BAINA ZER IKASI?

Urte hasieran gazte batzuk ikasturte bukaerarekin pentsatzen hasi dira, ez horrenbeste oporrak hasiko direlako, hurrengo ikasturtean ikasketetan jauzi garrantzitsua egin behar izango dutelako baizik. Beharbada aurrerantzeko bizimoduan garrantzi handia izango duten erabakiak hartu behar izango dituzte.

Batzuek argi izango dute ikasten jarraitu nahi dutela, eta ikasketak zein norabidetatik bideratu nahi dituzten ere bai; beste batzuek, aldiz, argi izango dute lan mundurantz bideratu nahi dutela bere etorkizuna.

Ikasten jarraitzea erabakiko dutenen artean, batzuek argi izango dute ikasketak zein arlotatik bideratu eta zein eskolatan edota zein unibertsitatetan emango duten izena; beste batzuek, berriz, oraindik orain zalantza izango dute baterantz edo besterantz bideratu ikasketak. Aukera egokia egingo ote duten zalantzarekin, egonezina ere sortuko zaio bati baino gehiagori.

Bizitzan suertatzen diren bidegurutzeetako batean batera edo bestera egin beharrak ekarriko dien egoera zaila bizi izango dute hurrengo hilabeteetan hainbat gaztek.

Aukera egin beharrari ihes egin ezinik, aukeratu behar horretan gazteek informazio egokia jasotzea garrantzitsua da. Ikastetxeetan eta etxean jasoko dute hori, eta hurbilekoren baten iritzia ere jasoko dute, bai, baina modu informalean ere asko dute emateko gazte mutrikuarrek gazte mutrikuarrei. Lagun diezaiegun gure herriko gazteei nork bere eskuko informazioa eta esperientzia partekatuta.

Lehenago ere gehienok igaro bagara trantze horretatik, lagun diezaiegun zuzenbidea ala komunikazio zientziak ikasi zalantzatan dagoen 17-18 urteko gazte horri, baita medikuntza ala albaitaritza ikasi zalantzatan dagoenari. Izan ere, hurbiltasunetik, bide eta egoera beretik igaro denaren aholkua bezala-korik nekez jasoko du bera baino helduago den beste gazte baten eskutik.

Herriko gazteek herriko gazteei laguntzea bezain gauza ederrik ez dago, eta biharko egunerako ere, batek daki ez diren elkarlanerako aukerak sortuko.

Eta zalantza bizi duten gazteek ere galde diezaietela beraiek baino helduagoei, aspaldi ez dela beren tokian egondakoei, garai batean hartu zituzten erabakiek erakutsiko dietelako ezagutu nahi duten hori. Gaurko batzuen zalantzak lehenago ere beste batzuenak izango zirelako.

Bide batez, gainera, Donostia, Bilbo edo Gasteizko berri emateko ere aprobeitza daiteke, unibertsitate bizitza edukiak baino gehiago ikastea ere badelako!

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkarte
Barrenkale 12, behea
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea **Mutrikuko Udala**

Kolaboratzaileak

Josu Larrañaga,
Inhar Mutiozabal

Tirada 2.200 ale

Lege Gordailua SS-787/01

ISSN 1579-4792

Inprimategia **EUSKALINPRI**

Banaketa **Kalaputxi**

Kalaputxi Herri-Aldizkarixak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:

Mutrikuko Udala

astelehenetik ostiralera						
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA						
Lekeitio	6:15	9:50	12:50	17:50	20:00	
Ondarroa	6:40	10:15	13:15	18:15	20:25	
Mutriku	6:45	10:20	13:20	18:20	20:30	Debaraino (20:40)
Donostia	7:55	11:30	14:30	19:30	---	Unibertsitatetik
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO						
Donostia	8:00	11:00	14:30	18:00	20:30	Unibertsitatetik
Mutriku	8:50	11:50	15:25	18:50	21:20	
Lekeitio	9:35	12:35	16:10	19:35	22:05	
DB04 ONDARROA-MALLABIA						
Mutriku	7:15	orduro	20:15	21:25	22:15	23:20 01:10
Mendaro	7:50	orduro	20:50	22:05	22:25	23:30 01:20
Eibar	8:15	orduro	21:15	22:30	22:45	23:55 01:40
Mallabia	8:30	orduro	21:30	22:45	---	---
DB04 MALLABIA-ONDARROA						
Mallabia	6:00	6:45	orduro	20:45	22:05	
Eibar	6:05	7:05	orduro	21:05	22:15	
Mendaro	6:35	7:35	orduro	21:35	22:30	
Mutriku	6:55	7:55	orduro	20:55	22:40	
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA						
Mutriku	6:25	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25
Deba	6:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40
Zumaia	7:10	10:10	12:10	14:10	17:10	19:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU						
Zumaia	8:10	10:10	12:10	15:10	17:10	19:10 20:10
Deba	8:40	10:40	12:40	15:40	17:40	19:40 20:40
Deba	9:15	11:15	13:15	16:15	18:15	---
Mutriku	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	---
DB06 ONDARROA-SORALUZE						
Mutriku	8:45	10:45	12:45	14:45	17:45	19:45 21:45
Mendaro	9:15	11:15	13:15	15:15	18:15	20:15 22:15
Soraluze	9:40	11:40	13:40	15:40	18:40	20:40 22:40
DB06 SORALUZE-ONDARROA						
Soraluze	7:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40 20:40
Elgoibar	7:45	9:45	11:45	13:45	16:45	18:45 20:45
Mendaro	8:00	10:00	12:00	14:00	17:00	19:00 21:00
Mutriku	8:20	10:20	12:20	14:20	17:20	19:20 21:20

larunbat, igande eta jai-egunak							
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA							
Lekeitio	8:00	12:30	17:00	19:00	ordutegia uztaila 31 ar		
Ondarroa	8:25	12:55	17:25	19:25			
Mutriku	8:30	13:00	17:30	19:30			
Donostia	9:40	14:10	18:40	20:40			
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO							
Donostia	10:30	14:30	17:00	^{ig} 20:30	^{lar} 21:00	ig. / ja ^{lar}lar.	
Mutriku	11:20	15:20	17:50	21:20	21:50		
Lekeitio	12:05	16:05	18:35	22:05	22:35		
DB04 ONDARROA-MALLABIA							
Mutriku	^{lar} 7:15	8:15	orduro	20:15	21:25	^{lar} 22:15	
Mendaro	7:45	8:45	orduro	20:45	22:05	22:25	
Eibar	8:10	9:10	orduro	21:10	22:30	22:30	
Mallabia	8:25	9:25	orduro	21:25	22:45	---	
GAUEAN Mutrikutik: ostiraletan 23:25 eta 1:15; larunbatetan 23:25, 23:55, 1:55, 3:55, 5:55.							
DB04 MALLABIA-ONDARROA							
Mallabia	^{lar} 6:50	7:45	orduro	19:45	^{lar} 20:45	^{lar} 21:45	22:00
Eibar	7:00	8:00	orduro	20:00	21:00	22:00	22:15
Mendaro	7:35	8:35	orduro	20:35	21:35	22:35	22:40
Mutriku	7:55	8:55	orduro	20:55	^{lar} 21:55	^{lar} 22:55	23:00
GAUEAN Mutrikura heldu: ostiraletan 0:25; larunbatetan 1:10, 3:10, 5:10, 6:10. Eibartik -25 min.							
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA							
Mutriku	^{lar} 8:25	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25
Deba	8:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	21:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU							
Zumaia	^{lar} 9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	^{lar} 22:10
Deba	9:40	11:40	13:40	15:40	17:40	19:40	22:40
Deba	10:15	12:15	14:15	16:15	18:15	20:15	23:15
Mutriku	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25	23:25
DB06 ONDARROA-SORALUZE							
Mutriku	^{lar} 9:45	11:45	13:45	17:45	19:45	21:45	
Mendaro	10:20	12:20	14:20	18:20	20:20	22:20	
Soraluze	10:40	12:40	14:40	18:40	20:40	22:40	
DB06 SORALUZE-ONDARROA							
Soraluze	^{lar} 8:40	10:40	12:40	16:40	18:40	20:40	
Elgoibar	8:45	10:45	12:45	16:45	18:45	20:45	
Mendaro	9:00	11:00	13:00	17:00	19:00	21:00	
Mutriku	9:20	11:20	13:20	17:20	19:20	21:20	

Bilbo - DEBA - Donostia			Donostia - DEBA - Bilbo		
	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero		Lehena A-O
Bilbo		7:00	20:00	Donostia	5:50 7:50 20:50
Eibar	6:14	7:14	21:14	Errekalde	5:59 7:59 20:59
Elgoibar	6:24	7:24	21:24	Orio	6:14 8:14 21:14
Mendaro	6:33	7:33	21:33	Zarautz	6:20 8:20 21:20
DEBA	6:44	7:44	21:44	Zumaia	6:29 8:29 21:29
Zumaia	7:00	8:00	22:00	DEBA	6:43 8:43 21:43
Zarautz	7:08	8:08	22:08	Mendaro	6:52 8:52 21:52
Orio	7:15	8:15	22:15	Elgoibar	7:01 9:01 22:01
Errekalde	7:29	8:29	22:29	Eibar	7:11 9:11 22:11
Donostia	7:38	8:38	22:38	Bilbo	8:20 10:20 23:20

ONDARROA - BILBO			BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera			astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena		lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40	A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25			Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	6:10	20:10	A3915 Durangotik	7:40	21:40
Ondarroatik Bilbora zuzenean: 6:30; 7:30					
jai egunak			jai egunak		
A3916 Ermuatik	6:40	20:40	A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3915 Durangotik	7:10	20:10	A3915 Durangotik	8:40	21:40

HAINBAT KONTU

Kexa edo ezadostasun batzuk ditzudala eta ausartu egingo naiz idatzi bat bidaltzera 32 urte lanean eman ondoren enpresa itxi dela eta kale gorrian ikusi naiz, langabezian Udaletxeak 3 lanpostuko eskeintza egin zuela eta bertan izena eman eta kurrikuluna bidali nuen. Deitu ninduenean galdetu zidaten ia ezindua nintzen ze 3 lanpostu hoiek ezinduentzat zirela. Hirurak? Esan zidaten kolektibo honek duela zailen lanpostu bat aurkitzea. Ulertzen det eta eskerrak ematen ditzut gogoan hartzen ditugulako. Baña, galdera da, 60 urteko pertsonak erraz ahal dute ba lana lortzea? 3 lanpostu honek eta sortzen diren besteak ere Madrilgo enpresa baten esku daudela Ez ahal ditzugu ba, hemen Euskal Herrian mota honetako enpresak? Zergatik kontratatzen da Madrilgo enpresa hau? Ba, erantzuna, merkea delako eta langileei GITXI ordaintzen dielako, "fijo-discontinuo" ... Harro ertetzen gera kalera lanpostu duinaren alde borrokatzera gero geure langileei gitxiena opa izateko... Jolin!

Beste gauza bat:

Lagun batek konbidatu nindun Udalak ezarri berri duen Aplikazioa erabiltzera eta mugikorrera deskargatzera, geure herriko goraberehen eguneratua izateko. Ideia ona iruditu zitzaidan eta hasi nintzen ba deskargan, ai ama! Hara nun eta aplikazioa errusiarra! Ez ahal ditzugu ba, hemen Euskal Herrian mota honetako enpresak? Gudan dabilen herrialde baten aplikazioa erabili behar degu mutrikuarrok? Ez al zaigu axola beste herrialde bat zapaltzen dabilela jakiteak? Jolin!

Guk geuk geure herrialdeak ematen dizkigun aukerak ez baditxugu erabiltzen, nork erabiliko dituzte, madrildarrak? Errusiarrak? Ez gabiltzala ondo uste det.

Beste bat:

Herriko harrizko paretak, antzinako eraikinak, edozein fatxada ... Pintadaz beterik agertzen dira maiz. Oso zaila da gero horiek garbitzea, lana eta kostu handia du, eta ez gaude ba oraingo egoeran dirua botatzen ibiltzeko moduan. Jolin!

Hainbat etxe eta eraikin ere baditxugu jaustear; herriko altzairuak mantenimendu bat behar dute; zakarrontzi

gehiago; kanpaina publizitarioak herria garbi eta txukun mantentzeko; apurtu eta konponketan ibiltzen gera ... Jolin!

Eta txakurren kakana... Honekin bai zerbait berezia egin bihar dela, kanpaina bat bestian atzetik Jolin!

Eukene Arrieta Beristain

ESKERRIK ASKO SANTA ESKALEOI

Burumendi Espeleologia Taldea osatzen dugun kideok eskerrak eman nahi dizkiegu otsailaren 4an Santa Eskean parte hartu zuten guztiei.

Lehenik, Bertso Eskolari gure eskaria ontzat hartu eta aukera ematearren. Baita, elkartu ziren talde, trikitilari eta koplalariei. Horiek kale eta auzoak girotu zituzten. Eta, nola ez, herritar, baserritar, dendari eta guzti-guztiek poltsara borondate guztiarekin nolabaiteko ekarpena egin zutenei. Guztiek beraien etxeko ateak zabaldu eta esku-zabal hartu gintuzten, baita udaletxeko udal ordezkariak ere.

Horrez gain, Gaztetxeko kideei, taldekide guztiei mimoz zaindu eta bazkaltzeko zein afaltzeko dena prestatzeagatik.

Eta ezin ditugu aipatu gabe utzi sukaldariak eta haien laguntzaileak, gisatu eta baratzuri zopa bikaina prestatu baitzuten.

Guztioi eskerrik asko! Eta, jarraitu dezagun zabaltzen kultura eta euskera.

Burumendi Espeleologia Taldea

Kalaputxi aldizkariak irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira posta arruntez edo posta elektronikoz aldizkaria@kalaputxi.eus helbidera. Aldizkariak ez du zertan bere egin idatzien edukia.

Ankora Sustaeta Usobiaga

2023ko urtarrilaren 27an hil zen, 89 urte zituela.

Portuan ondo ainguratutako ontzia zinen, Ankora,
itsasaldi txarrei tinko eusten ziena.

Aingura askatu eta itsasoan galtzea erabaki duzu orain,
baina, mollatik, beti hautemango zaitugu zeruertzean.

Etxekoak

Sendiak bihotzez eskertzen ditu iasotako doluminak, bai eta hileta elizkizunetara agertu izana ere.

JAKIN-MINA IZAN DA IKASTEKO GURE ARDATZA

Otsailaren 11n Neska eta Emakume Zientzialarien Nazioarteko eguna izan da. Egun seinalatua aitzakiatzat hartuz, Maddalen Rodriguez Astigarraga (1994) eta Leire Arrizabalaga Astigarraga (1998) zientzialariek gustura jardun dugu euren gaiaz.

Zer ikasten, zer egiten diharduzue...?

Maddalen.- Nik biokimika 2016an bukatu nuen eta jarraian Bartzelonara joan nintzen Bioteknologia Molekularrean master bat egitera. Ondoren Ikerketa Biomedikoan doktore tesia egin nuen Euskal Herriko Unibertsitatean eta orain ikerlaria naiz EHUKo Leioako Medikuntza Fakultatean.

Leire.- Neuk ere biokimika ikasi nuen Maddalenek bezala Nafarroako Unibertsitatean, hura bukatu eta masterra egin nuen sendagai edo botiken ikerkuntzan. 2022an hasi nintzen doktoretza egiten Nafarroako Unibertsitateko ikerketa zentroan eta immunoterapia arloa da gehienbat lantzen ari naizena. Beste hiru urte ditut hau bukatzeko.

Biokimika, biologia eta kimika...?

Leire.- Agian hori eman dezake, baina ez da hala. Biokimikaren bidez gorputzaren funtzionamendua ulertu dezakegu, baita gertatzen diren prozesu kimikoak aztertuz ere. Biokimikak arlo molekularra du ardatz eta ikerketa zientifikoarekin lotuta dago.

Maddalen.- Esan dezakegu biokimikak biologiako prozesuak ikuspuntu molekularretik aztertzen dituela eta horretarako beharrezkoa da hauen oinarri kimikoak ulertzea. Esaterako, biokimikak beste gauza batzuen artean, gaixotasunen mekanismo molekularrak aztertzen ditu, gaixotasun horrekin erlazionatutako proteinak edo

geneak aztertuz.

Biok osasunaren bidetik zoazte...

Leire.- Bai, nire ikerketa-zentroan egiten diren proiektu gehienek gaixotasun ezberdinentzako terapiak aurkitzea du helburu. Gainera ospitale klinikoekin lan asko egiten da ikerketa-zentro honetan, izan ere, garatzen diren terapia batzuk klinikan aplikatzen dira.

Maddalen.- Biok ikasi dugun unibertsitateak biomedikuntzara bideratuta daude batez ere. Ni gradua egiten ari nintzela konturatu nintzen ikerketa hutsean gelditu gabe ikasitakoa beste eremu batzuetan ere erabili egin behar nuela, eta horregatik egin nuen masterra bioteknologian. Biokimikak oinarrizko ezagutza asko ematen dizkizu eta hori toki ezberdinetan aplikatu daiteke, esaterako osasunean, ingurumenaren zaintzan, industria farmazeutikoan...

Argi zenuten zientziaren bidea egin nahi zenutela...

Maddalen.- Betidanik izan dut jakin-min handia eta naturan gertatzen diren gauzak ulertzea gustatzen zait. Institutuan nabilela kimika eta biologia nituen gustukoak, eta orduan erabaki nuen zientziarekin lotutako zerbait ikastea.

Leire.- Nik batxilergoa bukatu arte ez nuen argi izan. Neuk ere gustuko nituen kimika eta biologia, gauzak ulertzea

Maddalen

gustatzen zait, asko galdetu izan dut eskolan, lagun artean... eta zientziak galderak egitera eta erantzunak bilatzera eraman nau. Maddalenen azalpenak eta aholkuak lagundu didate karrera hautatzeko orduan.

Zuen ikaste bidean emakumezkoen partaidetza nolakoa izan da?

Maddalen.- Nire gelan gehiago ginen neskak, masterrean, berriz, orekatuagoa izan zen, eta orain gure sailean emakume gehiago gara. Osasun arloa sektore feminizatu dela esango nuke, ez hala ingeniarietza edo antzeko karrera teknikoak. Esan behar, baita ere, gorago joz gero, geroz eta katedradun emakume gehiago daudela; nolabaiteko aldaketatxoa ikusten da.

Leire.- Karrera eta oraingo nire sailean emakume gehiago gara. Eta ezin izango dugu ahaztu bai EHUn bai Nafarroako Unibertsitatean emakumeak direla errektoreak.

Maddalen eta Leire.- Esan genezake komunitate zientifikoa ikuspuntu feministagotik ari dela saiatzen, lehen ez ziren horrenbeste aztertzen emakumeoi bakarrik eragiten ziguten gaixotasunak eta azken urteetan pauso txikiak ematen ari dira. Agian gero eta emakume gehiago gaudelako zientzia munduan, gure beharrak ere zientziara iritsi direla esango genuke. Historikoki ikerketa orokorrean esperimenduak egiteko erabiltzen diren animalia ereduak arrak izan dira eta hortaz gaixotasunak ikertzeko orduan arrei begira egin da. Orain animaliaaren sexua kontuan hartzen da eta emeak ere erabiltzen dira gaixotasun berdinek eragin ezberdina izan dezaketean ikusteko.

Nola ikusten duzue zuen ibilbidea?

Leire.- Niri beste hiru urte gelditzen zaizkit doktoretza ateratzeko eta badut denbora gauzak lasai pentsatzeko. Dena den, doktoretza bukatuta kanpoan esperientzia izatea nahiko nuke. Gure karrerak etengabeko formakuntza eskatzen du, esperientzia berriak bizi,

jende berria ezagutu, ikerketa-talde ezberdinekin lana egin... Bestalde, hemengo lan baldintzak ez dira onenak zientzialariak bertan gelditzera animatzeko.

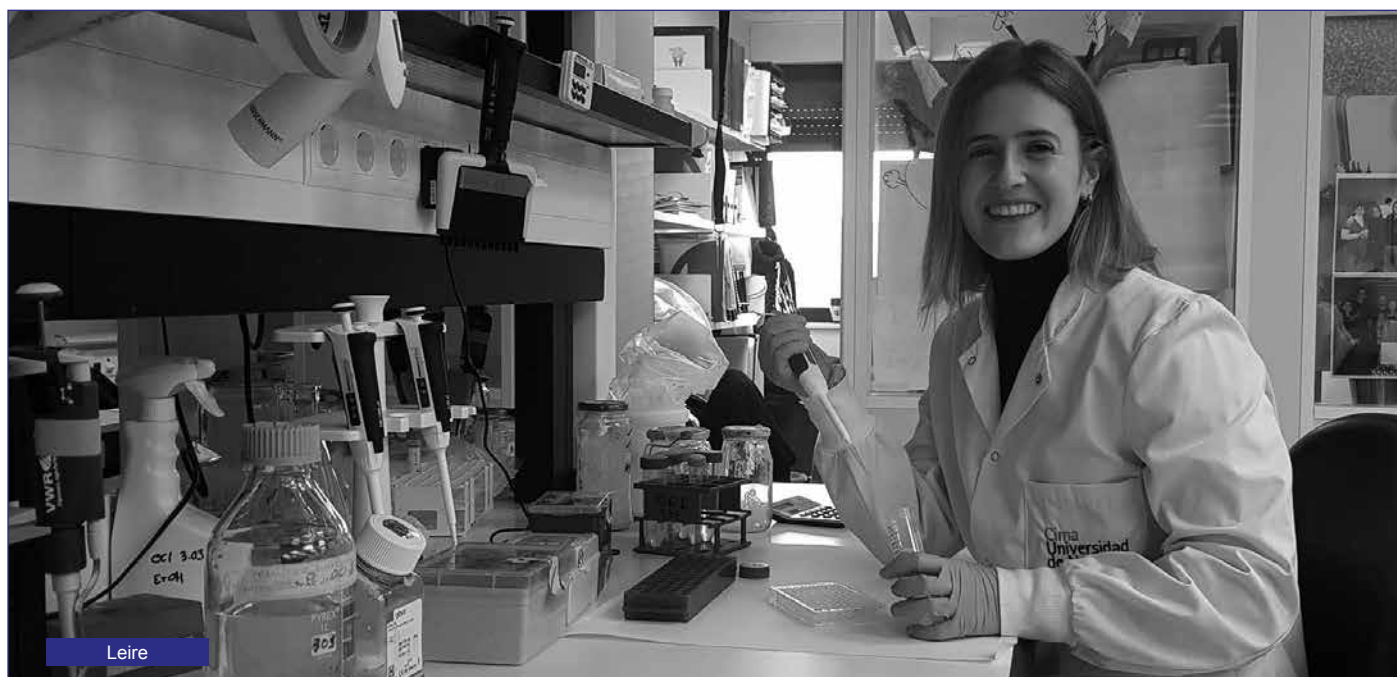
Maddalen.- Nik orain dela gutxi irakurri dut tesia eta une honetan EHUn nago ikerlari moduan lanean. Epe ertainera begira badaukat zer eginga, baina egia da gure arloa oso ezegonkorra dela. Bestalde, ikerketan jarraitzeko bidea zaila da dirulaguntzak ez direlako oso ugariak eta lehiakortasun handia dagoelako.

Egoera ez da aldatu...

Maddalen eta Leire.- COVID garaian zientziaren garrantzia argi ikusi da, baina batzuetan badirudi ez digula balio izan hobetzeko. Pandemia garaian denok pentsatu genuen gehiago baloratuko eta ulertuko zela zientzialarien jarduna, baina sentazioa dugu ez dela horrela izan. Ikerketaren emaitzak ez dira egun batetik bestera ikustekoak, ibilbide luzea izaten dute. Horregatik behar izaten da horrenbeste aurrekontu eta ikerlari. Hemendik kanpo, Europar esaterako, lan kontratu hobeak eta luzeagoak egiten dira. Lan baldintzez gain, ikerketarako baliabideak ere oso garrantzitsuak dira, esaterako azpiegitura, ekipoa, lantaldeak....

Maddalen.- Iazko udan Alemanian izan nintzen lanean eta hango egoerak ez dauka hemengoarekin zer ikusirik. Bertako laborategian talde handia zeukaten... jende eta baliabide askorekin... Horrek ikerketan gu baino azkarrago ibiltzea ahalbidetzen die, eta lehenago ateratzen dituzte emaitzak eta artikuluak. Esan beharra dago Euskal Herrian talde onak daudela, baina Europako beste leku batzuekin ez dugu zer ikusirik. Hala ere, saiatzen gara daukagunarekin moldatzen eta espero dugu aurrera begira gauzak hobetzea.

Gure aldetik, eskerrak ematea besterik ez. Gure orriak zabalik dituzue hurrengoan ere. Animo neskak!

Leire

SOKATIRA TALDEAK, ESKER ONEZ

Udazkenean izan ziren Mutrikuko Sokatira taldearen 50. urteurrenaren ospakizun nagusiak, baina urtarrilean oraindik ere jarraitu dute taldekideek urteurrenaren inguruko ekintzetan.

Urtarrilaren 25ean Kultura, Lankidetzeta, Gazteria eta Kiroletako foru diputatu Mari Jose Telleria Etxeberria Saturraranen dagoen elkartearen lokalean izan zen Sokatira taldeak Kirolgi fundazioari egin zion errekonozimendua eta esker ona jasotzera.

Elkarte batek erakunde bati errekonozimendua egitea ohizkoa ez denez, Diputatuak pozez jaso zuen orain artean elkarteko presidente izan den Javier Urreistik eta gaur egungo presidente Beñat Urkizak eman zioten oroigarria. *"Benetan pozgarria da elkarte batek horrelako detaile bat izatea erakunde batekin. Jasotako oroigarria toki berezitu batean jarriko dugu"*.

Mutrikuarrek Kirolgi - Gipuzkoa Kirolak erakundeari emandako oroigarrian honakoa jasotzen da: *"50 urte hauetan Mutriku Sokatira taldearen laguntzaile izan zareten guztioi eskerrik asko!!"*. Eta esker on hori eskutik eskura eman nahi izan zioten erakundearen arduradun gorenari.

Berrogeita hamar urteko ibilbidean hainbat lorpen izan ditu elkarteak, eta hori Zabilgo erakusketan argiro ikusi zen, hango txapel, kopa eta garaikurrak. Eta ibilaldi horretan gure herriaren izena lau haizetara zabaldu dute sokari tiraka.

Oraingoan ere, gure herriaren izena maila ederrean utzi dute sokatirakideek. Bejondeiela!

LON APRAIZ BOTIKA OBRATAN

Mutrikuarrok bi botika ditugu herrian, goikoa, Lasuen-Elezgarai, eta Erdikokalekoa, Lon Apraiz. Aste barruan biak zabalik egoten dira irekita arratsaldeko zortziak arte, eta, tokatzen zaienean, gaueko hamarrak arteko guardiako zerbitzua ere eskaintzen dute. Asteburuetan, hilean behin bietako bat izaten da guardiako zerbitzua egiten. Gainera, asteburu osoko guardiako txanda botika debar bati egokitzen zaionean, larunbat goizean Mutrikuko bat izaten da zabalik.

Martxoaren 4tik apirilaren 4ra bitartean Erdikokaleko Lon Apraiz botika obratan izango denez itxita egongo da, eta hari dagozkion txandak Lasuen-Elezgarai botikak beteko ditu. Hortaz, mutrikuarrok ez dugu herritik irten beharrik izango arrazoi horregatik. Txanden egutegi zehatza ezagutzeko, Kalaputxiko 22. orrialdeko taula begiratu daiteke.

Alexander Elezgarai Agirrebengoa

- instalakuntza elektrikoak • domotika • telekomunikazioak
- mantenu eta muntaia elektrikoak • argiztapen diseinuak

638 713 685 • alexmutriku69@gmail.com • Mutriku

Uzuri ELGOIBAR - DEBA
RPS 183/12 optika audio

DEBA, Ostolaza 7 - Tel. 943 19 21 92
ELGOIBAR, San Frantzisko 21 - Tel. 943740359

ENTXUFATU HERRIKO KOMERTZIORA

2022ko Gabon aldia aprobetxatuz Mutrikuko Udalak ENTXUFATU HERRIKO KOMERTZIORA kanpaina antolatu zuen, herriko komertzioetan salerosketak ugaritzearren.

Urtarrilaren 17an zozketa egin zen eta otsailaren 9an banatu zen bigarren sariari zegokiona: Orbea Optima E50 bizikleta.

Oihana Etxabe Fernandezek irabazi du sari hori, Zuriñe Estetikan egindako erosketarekin eskuratu zuen 42.120 zenbakidun boletoari esker.

Kanpainaren lehenengo sariaren irabazlea agertu ez denez, 64.025 zenbaki ordezkoa duenak 15 egun izan ditu Turismo Bulegoan agertzeko.

Aldizkaria argitaretzarako epea gainditzear izango denez, jakingo dugu bizikleta elektrikoak jaberik duen.

2023 urtean, berriz ere Santa Eskian, Mote gogoan

Mote hasi zinan Santa Eskian
oraindik zinala mutiko,

zuk horrenbeste maite zenduna
guk ezteu galtzen utziko.

aparra
ZURETZAKO MODA
www.aparramoda.com
Erdiko Kale 29 20830 Mutriku Tlf. 943 604 594 645 033 561

ospakizunak, bazkariak, bataioak, eguneko menua...
SAN JUAN JATETXEA
Mutriku-Deba errepidea, Laranga auzoa
Tel.: 943603167 (jatetxeakoa)

TITULUA

Otsailaren 15ean *Angelman Sindromearen* nazioarteko eguna ospatu zen. Honezkero, Mutrikun denok dakigu zer den Angelman sindromea, mutrikuar batek baitu gaitz hau, Aitorrek. Aitor 13 urteko nerabe mutrikuarra da, hamaika zailtasun beste gaitasun dituen. Asko erori arren bakarrik ibiltzeko eta korrika egiteko gai da, hitzik egin ez arren komunikatzeko gaitasuna daukana, gu bere erritmora eta erara moldatzeko gai baldin bagara. Alaia, maitakorra eta, beste edozein nerabe moduan, lagunak izan, maitatua sentitu, bizitza gozatu eta parrandan iretetzeko amorratzen dagoena. Gozatzeko era anitzak daude eta denak dira zilegi.

Angelman Sindromearen elkarteak, urtero bezala diru bilketa bat jarri du martxan sindromearen ikerketara bideratzeko. Diruzko ekarpenak BIZUM bidez egin daitezke 01443 zenbakira. Diru ekarpenaz haratago, badago aukera elkarteak saltzen duen materiala erosteko www.angelman-asa.org webgunean sartuz edo eta Maneiro Mertzerian Angelman elkartearen materiala erositara.

Angelman sindromearen ezaugarri nagusiak, hitzik ez dutela egiten, krisi epileptikoak, ibiltzeko zailtasunak, lo egiteko arazoa edo atzerapen kognitiboa dira. Ezaugarri hauek guztiek beraiek eguneroko bizitzan nabarmen eragiten diete eta familiek ere esparru desberdin asko landu behar izaten dituzte arlo hauetan guztietan aurrerapenak ikusteko.

Angelman sindromearen elkarteak familien eguneroko bizitza kalitatean hobekuntzaren alde egiten du, familiek beraien ongizaterako behar dituzten laguntzak eskainiz. Elkartetik familiei komunikazioa, fisioterapia, terapeuta edo psikologoaren laguntza ematen zaie, eguneroko bizitzan sortzen diren zailtasunei nola aurre egin erakusteko.

Angelman sindromearen elkartetik esan digutenez, egiten diren ekarpen guztiak ikerketara bideratuko dira. Egiten diren ekarpen guztiak dira ongi etorriak, ez dago ekarpen txiki edo handirik, denek dute beraien balioa. Elkartetik herriko erakunde, elkarte eta herritarrei eskerrak eman nahi dizkizue beti eman izan duzuen laguntzagatik. Eskerrik asko.

Angelman Sindromearen
Nazioarteko eguna
Otsailak 15
EKARPENAK
% bizum
01443

Aitor
#sonriendoporlavida

INTERNATIONAL ANGELMAN DAY FEB 15

www.angelman-asa.org
Telf. 670 90 90 07
info@angelman-asa.org

Twitter, Instagram, Facebook, YouTube icons

AHOLKULARITZA LIDERRA, TOKIKO ARIMAREKIN

ZERGA, LAN ETA KONTABILITATE AHOLKULARITZA

ONDARROA - 94 683 29 75
ERIMUA - 94 317 44 35
Eta beste herri batzuetan.

Torrealdag

BERISTAIN

DENDA LURRINDEGIA ESTANKOA

Barrenkale, z/g
943 60 35 44

MUTRIKUKO TANATORIOA

Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

 Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

CURRICULUM DIGITALA ETA BERRIKUNTZA PEDAGOGIKOA

Hautsak astindu ditu irakasleen artean Hezkuntza Sailak ezarri berri duen Curriculum Digitala prestakuntzak. Gai honen inguruan gogoeta egin dugu Xabier Txurruka eta Nagore Azkue irakasleekin.

Azken hilabeteetan Ikastetxeetako langileen ahotan dabil Curriculum Digitala eta horren inguruko kezka eta kexak entzun ditzazkegu. EAEko Hezkuntza Sailak irakasleentzat ezarri duen Curriculum Digitala izeneko prestakuntza-jardueraren inguruan gabilta. Ikastetxeetan irailean hasi ziren honen inguruan murgiltzen, eta iada sei hilabete daramatzate on-line plataforma batean egin beharrekoak egiten. Langileen artean desadostasun ugari daude, batez ere prozeduretan eta antolaketan.

Hobekuntza pedagogikoak goitik behera ezartzen dira askotan.

X: Bai, hala da. Goitik datozen berrikuntza-proiektuek ez dute lekurik lagatzen ikastetxeetan sor daitezkeen proiektuei hasiera emateko. Beste era batera esanda, ez daukagu ikastetxeetan sormenari eta proiektu berriei lekua egiteko denbora tarterik.

N: Ikasturte hasierako ebazpenean datozkigu ongi azalduta zeintzuk ildo eta zeintzuk proiektu jarraitu behar ditugun kurtsoan zehar; Steam proiektua, emozioen kudeaketa, Hizkuntza plana... eta oraingoan Curriculum Digitala txertatu digute. Azken hau irakasleek egiteko formakuntza bat da, baina, hori aurrera eramateko antolaketa kaxkarrarekin eta denbora tarterik gabe.

Lan ordu asko eta alferrikako zereginak...

X: Egunerokotasunean lanez gainezka gabilta. Nire kasuan seigarren mailako tutorea izanik, nire ikasle guztiengana heltzea dut helburu. Bakoitzak bere ikasketa-prozesuan behar dituen tresnak eta laguntzak ematen ahalegintzen naiz; eta hori ez da lan erraza. Klaseak aurrez prestatu eta beste irakasleekin koordinatu behar dut. Horrez gain, bestelako bilerak ere izaten ditugu. Eta, ikasturte honetan Curriculum Digitala gehitu behar diogu. Egia da formakuntza honetan proposatzen dituzten baliabide eta tresnak baliagarriak izan daitezkeela, baina horiek

irakasteko modua ez da batere zuzena.

N: Nire kasuan, aldiz, Heziketa fisikoko arloan baliabide digitalak erabiltzeko zailtasunak ikusten ditut. Formakuntzan erabili ditugun tresnak, agian, txertatu ditzaket egunerokoan, baina nekez.

Beraz, edukiak erabilgarriak badira ere, prozedura...

X: Batetik, Curriculum Digitalak ikasturte osoko prestakuntza planak baldintzatu dizkigu; aurren horretan zentratu beharko gara bai ala bai. Bestetik, ikasturtea hasi eta honen inguruko ezer garbirik ez genekien. Hasieran tantaka bidali ziguten informazioa. Ikastetxe askotan ikasturtea hasi eta hilabeteetara jarri dute martxan.

Etengabeko lege eta curriculum aldaketek burokrasia eta paleo hutsera garamatzatela esango zenukete?

X: Legeari, dekretuei eta curriculumari erantzun nahian ikasleen eguneroko jarduna ahazten zaigula esango nuke, eta burokrasiari alferrikako denbora eskaintzen diogula.

N: Ia guztia on-line prestatu beharrak, hau da, klaseak classroom-aren bitartez ere prestatu beharrak, eta beti bezala klase presentzialak ere eman beharrak ere, lan bikoitza suposatzen du.

Ikastetxeen beharrei eta eman beharreko pausoei buruz hausnartzeko hartzen duzue tarterik?

N: Egia esan, ez. Eguneroko martxak eta egin beharrek betetzen dute gure denbora. Irakasle guztiok elkartu eta horren inguruan hitz egiteko tarterik ez daukagu. Iritzi kritikoa lantzeko eta gure baitako proiektuak garatzeko tarte egokirik ez daukagu. Lan kargaz beteta zaudenean, pentsatzeko asti gutxi izaten duzu. Agian hori da nahi dutena.

IKTen inguruko formakuntza honetan software librea erabiltzen duzue?

X: Ez, ez dugu software librea erabiltzen. Hezkuntza sailak akordioaren bat edo, ez dakit ba, hitzarmenen bat izango du hori horrela izateko. Horrez gain formakuntza honetan proposatzen dituzten aplikazio edota baliabideen hausnarketa bat ere egin beharko genuke. Zergaitik hauek eta zergaitik ez beste batzuk?

ASTIGARRAGA ANAIK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938
e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 behe - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

Kalbaixo
JATETXEA

Laranga Auzoa
Tel. 943 60 32 56
kalbaixo@gmail.com
MUTRIKU - Gipuzkoa

MUSIKA BANDAREN PARTAIDEAK

motibatuak egoera berriaren aurrean

Ane Rodríguez Astigarraga, Irene Galarraga Arrieta, Kepa Basterretxea Arreitunandia eta Eritz Urkiri Basterretxea Mutrikuko musika bandaren partaideak izan ditugu solaskide. Pentagramarekin jolasteraino jarraitu dituzten bideak azaldu dizkigute, baita ere, nola ez, etsita bizi izan dituzten azken urte zailak umezurtz sentituz, eta, zailtasunak gaindituz, egun bizitzen ari diren ilusioz beteriko uneak. Abian duten proiektuaren berri ere eman digute: zuzendari berriaren aukeraketa.

Nola izan zenuten lehen kontaktua musikarekin, eta nola iritsi zineten egun jotzen duzuen instrumentura?

Kepa: Zazpi edo zortzi urterekin hasi nintzen solfeoa ikasten Aintzanerekin musika eskolan. Bi urtetara, instrumentuarekin hastean, saxofoia aukeratu nuen, baina bi hilabetetara *"hau ez da nire instrumentua"* esan nion neure buruari, eta Austin Arrieta zenak tronpetak aholkatu zidan; ordutik, hemen nago hogeita hamar urtetan putz eta putz instrumentu horri.

Irene: Esango nuke jaio nintzen momentutik izan dudala musikarekin harreman estua, musika giroa bizi izan dut beti familian: birraitona, nahiz eta justu ezagutu nuen, herriko bandaren zuzendari; aitona, oster, musika zegoen saltsa guztietan sartua, bandako partaide —gero zuzendari—, txistulari, musika-talde, txaranga...; ama klarinete-jole, eta aipatu behar, zer esanik ez, aitonaren anaia Migel bere musika curriculum luzearekin. Beraz, ez nuen aukerarik pentagramen lerroetatik ihes egiteko. Bost urte nituelarik erakutsi zidan aitonak, etxean, txistua jotzen, oraindik solfeorik izan gabe. Gero hartu nituen musika eskolan solfeo-klaseak Karlosen eskutik, eta, hirugarren mailan, flauta aukeratu nuen instrumentutzat —ez nuke esango zergatia—. Banda txikin jarraitu nuen instrumentu berarekin, Karlos zuzendari, eta pena handi bat daukat, banda nagusira pasatzean aitonarekin jotzerik izan ez nuelako —gaixotu eta utzi egin behar izan zuelako musika mundua—.

Ane: Aitona Jontxurekin —eliza-koruko partaide— izan nuen lehen kontaktua musika munduarekin, oso txiki nintzela korura eramaten baininduen berarekin elizkizunetara. Beste lagunak antzera, solfeo ikastera apuntatu nintzen musika eskolan, eta instrumentua aukeratzeko orduan, izango ginen zazpi bat klarinetea aukeratu genuen. Poliki-poliki batzuek utzi, eta besteok jarraitu egin genuen. Egun, klarinete-jotzailea naiz, errekin toarekin batera.

Eritz: Etxean aita oso musikazalea zen eta beti sartu izan zigun musikarekiko grina, lehengusuak ere banituen mundu horretan, eta, jakina, ez da zaila sei edo zazpi urterekin musika eskolara joatea solfeoa ikastera. Prozesu berean, instrumentua aukeratzeko ordua iristen da, eta saxofoiaren soinua gustuko nuenez, instrumentu hori aukeratu nuen. Joxanek zuzendaritza hartu berritan hasi nintzen banda txikin. Hiru edo lau urte pasatzean sartu nintzen

banda nagusian.

Nola izaten da banda-txiki eta banda nagusiaren arteko trantsizioa?

Ane eta Kepa: Gure denboran ez zegoen eskola gaur bezala antolatuta. Austin Arrietak irakasten zituen instrumentu guztiak eta antolatzen zituen klase-orduak. Banda txiki izenarekin ez zegoen talderik, denok jotzen genuen banda nagusian; bakarrik, gaztetxoago ginenok entsegu gehiago egiten genituela kontzertuak prestatzeko. Egun, Banda txiki musika eskolako atal bat da, eta Banda nagusiak ez du zer ikusirik Musika Eskolarekin, bi instituzio ezberdin dira. Harreman ahalik eta sendoenak izaten ahalegintzen baldin bagara ere, bien arteko arrakala handitzen doala goaz nabaritzen, eta urruntzen banda nagusiaren harrobi izate hori.

Batetik besterako trantsizioa Austinek markatzen zuen gure denboran: animatu, bultzatu, taldeak eta pertsonak zaindu, integrazioa bideratu..., baina bide hori eten zen, eta bide berri batzuk bilatzen joan beharko gara lotura hori mantentzeko.

Zein zailtasun ikusten dituzue bandaren partaidetza mantentzeko?

Talde handia izatean, konpromiso maila bat behar dugu entseguetara ahalik eta partaide gehienok edo guztiok azaltzeko. Nahiz eta ostiral iluntze aldera eta larunbat goizean egiten diren entsegu horiek, ez da erraza izaten inguruan hainbat tentazio izatean: familia, lagunak, parranda, kirola... Beraz, konpromisoa oinarritzkoa izanik, ez dago guk nahi adina gazte halakorik bereganatuko dutenik.

Instrumentuekin lehen urratsak ematen ari diren gaztetxoek teknika zein izaera aldetik nagusiekiko sentitzen duten urruntasuna —dio Eritzek— izan daiteke beste bat. Berari ere kosta egin zitzaioala, baina bere buruak markatzen zuen aldea askoz ere handiagoa zela errealitatean bizi izan duena baino, baina horretaz beranduago konturatu da. Jakina, —jarraitzen du— hasieran, txakurren buztana bezala, atzetik ibiltzen zela, baina esaldi zaharrak dioen bezala, *"ezina ekinez egina"*. Banda txikiko partaideak banda nagusira hurbiltzera animatu nahi ditu, eta koadrilaka bada hobe, adinen zailtasunak gainditzeko.

Behin hemezortzi urte beteta, zenbait gazteren unibertsitateko bitzita hiri nagusietara aldatzen da. Bizitza, lagunak, dena aldatzen da une batetik bestera, eta bandarekin duten lotura gaiztatu

Camping
Galdona
JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria
Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

APALLU
ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustín, 3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

egiten da.

Austinen garaian, egunero bultzatzen gintuen eskolara joatera. Nahiz eta ordu laurden egin instrumentua jotzen, geuk erabakitzen genuen zein ordutan joan; gaur, ostera, astean ordu erdi irakaslearekin, eta etxerako lanak. Baina, zenbait instrumentu ezin duzu etxean jo, zati zailenak errepika eta errepika ibili behar duzunean gehienbat, etxape eta alboko guztiekin haserretu nahi ez baduzu. Gaur banda nagusikook ere ez dugu nahi dugunean etortzeko aukera hori, edo hala nola ibili beharrean izaten gara.

Eredu falta ere azpimarratuko genuke. Azken urte hauetan bandaren gainbehera nahiko nabaria izan dugu egoera tarteko: pandemia, zuzendari falta..., eta horrek ez du inor erakarriko musika bandara.

Pandemia aipatu duzue. Nola ibili zarete azken urte hauetan?

Jakina da pandemiaren une nahiko luzean ezin izan dugula entsegurik egin: hainbeste lagun hain leku txikian batzea debekatuta zegoen. Etxean zenbait instrumentu ezin jo... Egoera oso latza banda batentzat. Horri gehitzen badiogu zuzendari falta arazo bat edo beste tarteko: tamalgarria. Baikortasunaren orde, ezezketasuna gure artean. Karlos berriro etorri zenean, apur bat alaitu ginen, baina hiru hilabetera erabat utzi zuenean, dena gelditu zen beltz. Egin genuen bilera bateko giroa zeharo okerra izan zen, gure jarraipenari buruzko galdera asko airera bota ziren. Umezurtz ginen.

Badirudi, baina, hasiak zaretela biziberritzen?

Batetik gure animoak altxatu behar ziren, eta bestetik Mutrikuko bandak jarraipena eduki behar bazuen, eredu behar ginen izan atzetik datozen gazteentzat. Barrutik bultzatu ziren ekimenak, eta kontaktu batzuk izan genituen hurbileko pertsona batzuekin lehen unean; hurrena, proiektu berri bat aurkeztea izan zen: lehen aldiz guk geuk aukeratutako zuzendaria izateko bidea irekitzen zuena. Onartua izan zen eta behar ziren urratsak eman genituen; gure asmoak hedatu, eta aurkeztu ziren hamaika pertsonetatik —gustura hartuko genuen emakumerik ez—, hiru bereiztu genituen.

Bakoitzak bi kontzertu zuzenduko zituen, eta guk aukeratuko genuen ondoren gurekin hobekien egokituko zena, gure lagun eta lider izango zena. Badaramagu hiru kontzertu emanak, eta oso gustura gaude orain arte izan ditugun bi zuzendariekin, Beñat zestoarra eta Ibai debarra; maiatzetik Malenak arte Haritz zornotzarrak zuzenduko digu beste bi kontzertu. Gure arteko giroak nabarmen egin du gora eta motibatuta gaude.

Egoera hain ilusionagarria izanik. Nahi al duzue dei berezien bat egin Kalaputxi orri hauetatik?

Bai. Batetik, gazteei esan lasaitasunez hurbiltzeko gure bandara, ez edukitzeko beldurrik, eman beharreko pausoak emango ditugulako gustura gure artean izateko, poliki-poliki moldatzen joango garelako. Ez gutxietsi zuen buruak, ziur duzuela gaitasunik gure artean aritzeko!!!

Eta nagusiei, lehenago bandaren partaide izan direnei, euren aportazioa oso garrantzizkoa izango dela guretzat, eta ziur elkarrekin biziko ditugula esperientzia politak. Osasunarentzat ere egokia dela diote medikuek.

Zer da faltan ikusten duzuen?

Herri demanda, ez gure taldearena bakarrik, antzoki edo areto handi batena da. Maila txikiagoko zenbait herritan inbidiagarri diren aretoak dituzte, zenbait ekimenekin aurrera egitea errazten dutenak. Egokiak protagonisten zein ikusle edo entzule direnentzat. Badakigu eskakizun hau ezin dela bete egun batetik bestera, baina asmo asko agertu dira lekuak aipatuz: komentua, guraize fabrika, Entzus..., baina ez da sekula aurreproiektu bat aurkeztu.

Bestalde, ez gara kexatuko erabiltzen dugun musika eskolako sotoarekin, izan zitekeen altuera gehiagokoa, handiagoa..., baina ondo gaude. Gauza bat dugu soilik esateko: askok etxean ezin dugunez praktikatu, lokal honen erabilera erraztea. Maizter bezala sentitzen gara. Baimenak, baldintzak, aukera ezak... ezabatu beharko lirakeke, ez dakigu zehazki oraingo egoera hain zorrotza izan behar duen.

LEA-ARTIBAI

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960

Mug: 659 879 268

f ALAZNE OPTIKA

Jose M^o Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 · alazne.optika@gmail.com

OLAZARRA:

Barrenkaleko jauregi barrokoa

Hamaika aldiz pasatzen gera etxe horren paretik eta, egixa esan, ez dixau kasu haundiegirik egitxen. Gure herrixa bisitatzeraz etortzen diranak hor ikusten ditzugu armarrixari argazkixak ateratzen, eta forjazko balkoi ederrak aztertzen, alkarri esaten dixuela: noizkua ete da etxe hori? Lan fin hori egitxeko hargin abillak bihar! Edozela ere, dirutxua eukiko zoen nagusixak.

Olazarra jauregia

Mutrikuko etxe dotore askoren izena, lehelengo jabiaren abizena da; konparaziotarako, Tranpakaleko *Montalivet* edo Goiko plazako *Galdona*. Olazarra jauregia ere talde hortakua da.

Olazarratarrak

Abizen horrekin Mutrikun dokumentatzen dan lehelengua Pedro de Olaçarra Arça (1591-1658) da. Beasaiñen jaixo zan Pedro, eta, 1625. urtian, Mutrikun ezkondu zan bertako Simona de Azcarça Aguirrerekin (1600-1644). Orduko agirixetan, Olazarra abizena beste modu askotan agertzen da: *Olaçarraga*, *Olaçaarraga*, *Olaçar...*

Pedro eta Simona, Olazarra jauregia eraiki zoen Lucas de Olazarra Mizquiaren aitxona-amonak izan ziran. Ezkontza-kontratuak erakusten doanez ez zabilten eskas diru aldetik. Beste ondasun askoren artian honek jaso zitxuen Simonaren gurasuengandik: Goixakua errotaren erdixa, mahastixak Ikusaritzen, Iriagirren eta Elorretan, sagastixa Ibi-riagan... Baitxa Barrenkaleko etxe bat ere: *"su casa principal en que viven que es en la Calle de en medio que se sirbe por la dicha calle y por la de Varrencale"*. Horixe zan euren bizitokixa.

Itsasoari lotuta

Pedro eta Simonaren seme-alabetako bat ezaguna zan Mutrikun: Baltasar de Olaçarra Azcarça (1635-1682). Maria Juan de Mizquiarekin ezkondu zan 1653an. Ezaguna da Baltasar, bera eta bere bi seme (Lucas eta Baltasar) itsas kapitaiñ entzutetsuak izan ziralako. Itsasoz merkataritzako jeneruak karriatzen jardun zeuen, eta negozio errentagarrixa zanez azkenerako aberastu egin ziran. Sevillan, Cadizen, eta Amerikan barruna ibilli ziran.

Juan-etorri horretako baten hil zan Baltasar kapitaiña, Kolonbiako Cartagena de Indias herrixan. Artian Cadizen bizi zan, alargun.

Sasoi hartan Mutrikuko alkate izateko diru jakin bat euki biharra zauan, eta, bistan danez, olazarratarrek errez betetzen zeuen baldintza hori. Aitxatu ditzugun bi anaixak izan ziran alkate, 1683an Lucas eta 1688xan Baltasar.

Hori gitxi ez, eta 1692ko garagarriaren 20xan Lucas de Olaçarra Mizquia (1655-1707) kapitaiñak Mutrikuko osoko bilkuran hitza hartu eta hau azaldu zoen: *"dio quenta a sus mercedes de como Su Magestad le ha hecho merced para que pueda poner el [h]abito de Santiago"*. Hain zuzen ere, erregiak Santiagoren Ordenako zaldun izentau zuala. Titulu gitxik zaken orduan halako ospia.

Olazarra etxia

Esan degun bezela, 1625etik behintzat, Barrenkalian bizi ziran Olazarra famelixakuak. Baiña, itxura danez, etxe haura nahikua ez eta etxe berrixa egitxia pentsatu zeuen.

Hortarako, 1671n Pedro de Ydiaquezek etxe batzuk saldu ziozen Baltasar de Olazarrari (aitxa) *"unas casas que tengo en el Barrencale"*. 1.600 errial pagatu zitxuan Baltasar kapitaiñak.

Baltasarrek bere testamentuan (1682) azaltzen deu etxe berrixa egin zola Barrenkalian *"otra cassa que fabrico en un suelo que compro de Don Pedro de Ydiaquez"*. Pentsatu leike, beraz, etxe zaharrak bota eta berrixak egingo zitxuala.

1693ko apirillian beste etxe bat erosi zoen Lucas de Olazarrak Barrenkalian. Aurrekua baiño karuagua: 9.700 errial.

1692ko ekaiñaren 25ian Lucas de Olazarrak etxe berrixa eraikitzeko hitzarmena siñatu zoen Diego de Trotiaga hargiñarekin (maestro cantero). Etxiaren aurrealdia harlanduz egin bihar zoen, *"la fachada de piedra de silleria bien labrada y asentada segun y de la manera que tiene la cassa y torre de Don Joan de Galdona"*. Eta hormak harlangaitzez, *"las paredes de manposteria"*. Etxia noiz altxatu ere adostu zeuen: *"ha de comenzar a los principios de el mes de março de el año proximo benidero de 1693 y acabarla para el día de todos santos de el dicho"*. Trotiaga ez zan izango hargin bakarra: *"con condicion que Domingo de Longa assi bien maestro cantero aya de asistir en persona a la sobre dicha obra desde el día que se començaren a sacar los cimientos hasta acabarla"*. Diego de Trotiagak jan-edana eman biharko zion Longari obrak martxan zozen bitxartian: *"Diego aya dar de comer y veber y lo demas necesario segun se acostumbra al dicho Domingo de Longa"*. Obrarako materixalak eta aldamiñuak Lucasek jarriko zitxuan. Hitzar-menian ez zeuen adostu zeñien kontura izango zan etxe zaharrak bota eta berrixak egitxia, *"el deshacer las paredes de la dicha cassa para efecto de hacerlas de nuevo"*.

1692ko garagarrian Lucas de Olazarrak baimena eskatu zion udalari kale zati bat hartzeko: *“le hera necesario y combeniente entrar un pie en la calçada de la calle”*. Baimena eman zixuen, jakiña.

Hargiñak

Harrixa lantzen doan langillari *hargiña* esaten zake euskeraz. Hitz horretatik sortu zan *Argingoa* (edo *Argingua*) etxe-izena. Esanahixa garbixa da: hargin+ko(a). Hargiña bizi zan etxia, hain zuzen ere. Lonjazar eraikiñaren aldameneko etxia da (Tranpakale 13). 1736. urtetik aurrera dokumentatzen da *Arguingoa* izena Mutrikun. Maria Ygnacia de Arenas alarguna zan orduko jabia. Ezetz asmatu nor izan zan andra horren aitzagiñarreba! Diego de Trotiaga (edo Troteaga) hargin maisua!! Olazarra jauregixa egitxen parte hartziaz gaiñera, bestelako lanetan ere jardun zozan Mutrikun: 1697an Atxukaleko baterixa egin zozan, itsasuak hainbestetan apurtzen zitxuan moillak ere berak konpondu zitxuan...

Trotiagarekin batera Domingo de Longa hargiña ere agertzen da etxia eraikitzeo hitzarmenian. Itxura danez Lucas de Longa (Mendaro, 1609-1703) arkitekto ezagunaren semia izan zan, eta segurutik aitzak ere lagunduko zion Barrenkaleko etxia egitxen. Lucas de Longak, beste batzuen artian honek egin zitxuan: Lekeitxioko Uribarria jauregixa (1643), Bergarako udaletxia (1677) eta Bilboko Santiago Katedralaren eleiz atarixa (1686).

Armarrixa

Bi armarri daukaz Olazarra-Mizkia jauregixak. Bata, haundixena, Barrenkaleko fatxada nagusixan; bestia, berriz, txikixagua, atzeko aldian.

Gipuzkuako etxe barrokoen artian armarririk ederrenetakua da askoren esanetan. Barrenkaleko armarri hori etxiaren sarrera-atiaeren gaiñian dago, bi balkoien artian.

Armarrixan zazpi ume edo aingeru doz irudikatuta. Horretako bi, ezker-eskuin, Santiagoren Ordenaren kurutzeko puntak ikutzen agertzen dira. Lucas ordena horretakua zan-eta.

Erdiko ezkutak lau zati daukaz:

- arbolia (Olazarra abizena);
- bost izar dakazen kurutzia, bi otso eta bi lorio-lora (Mizkia abizena);
- gaztelua eta lorio loriaen kurutzia (Andonaegui abizena?);
- lehoia, buruan koroia dakala (Vidarte abizena?).

Azken bi zati horrek konfirmatu ezker, armarrixa 1705. urte ingurukotzat joko genduke, Lucas orduan ezkondu zalako Catalina Teresa de Andonaegui Vidarterekin (Ondarroa, 1668-1641).

Etxe dotorera ezkondu

Olazarra jauregixan asko dira aitzatzeko moduko elementuak: fatxadako harlandua, burdin forjatuz egindako balkoiak, armarrixak, eskailleta zabalak, eta teillatu hegaleko egur-lanak. Azken hori azpimarratuko neuke. Teillatu hegaleko egurrezko apaingarriek, Galdona jauregixaren kasuan bezela, estilo barrokora eramaten gaitxue zuzen-zuzenian.

Esan bezela, Lucas de Olazarrak amaitxuta eukio zozan bere etxe berrixa 1693ko Santu Guztien Egunerako.

1706ko martixan alabatxua euki zezen Barrenkaleko jauregiko andra-gizonak. Mailla altukuen artian ohikua zan bezela ez zixuen jarri izen laburra: “Juana Josepha Theresa Xaviera”.

Etxe dotoria, ondasunak, famelixa... baiña, bat-batian, zoritxarra etorri zan etxe hartara. Alabak urtebete zakala, 1707xan, Lucas de Olazarra hil egin zan. Alaba haura izango zan oiñordekua, baina... haura ere hil egin zan, 1712. urtian, sei urtetxo zakazela.

Senarra eta alaba galduta, pentsatzekua da zela gelditxuko zan Catalina Teresa.

1723an Andonaegui kapillautza edo *capellanía* bat sortu zozan. 5.000 dukat jarri zitxuan ondasunak erosi eta haren errentarekin hildako senarraren aldeko mezak ateratzeko.

Agindua eman zozan astian-astian bi meza emateko Lucas de Olazarren alde, *“dos misas cada semana perpetuamente”*. Meza harek amaitxutakuan abariak, isopua eskuetan hartuta, hilloboxan erresponstua ere esango zozan. Orduan Beheko plazia dauan tokixan zauan herriko eleizia, eta barruan hilloboxak. *“Las dos misas se han de celebrar en el altar de San Miguel la una, y la otra en el de nuestra señora de la Soledad”*. Lehelengua astelehenetan, eta bigarreña, berriz, barixakuetan.

Kapillautza haren patroia Barrenkaleko etxeo nagusixa izango zan: *“mi casa principal que esta entre las calles de Aurtencale y Barren-calle”*.

1735. urtian testamentua siñatu zozan eskribauaren aurrian, baiña, horrezaz gaiñera, maiorazgua ere sortu zozan Catalina Teresak: *“Maio-razgo llamado vínculo de Barrencalle”*. Bere ondasun guztiak banatu gabe pasatuko ziran eskuz esku. Etxe eta jabetza asko zakazen, Mutrikun, Ondarruan, Berriatuan... Etxe nagusia Barrenkalian zauanez, izen hori eman zixuen maiorazguari. Dokumentaziuan *Barrencalecoa* eta *Barrencalle* izenekin ere agertzen da Olazarra jauregixa.

Baiña, ondorengo faltan, Markiñan bizi zan illoba bati laga zion maiorazgua. Joan Joseph de Andonaegui anaixaren alabari, hain zuzen ere. Francisco Xavier Murga Arandarekin ezkondu zauanez murgatarren famelixara pasatu ziran Olazarra jauregixa eta maiorazgo hartako ondasunak.

Azken jabiak

Etxiaren jabiak herritxik kanpo bizi izan dira, eta, beste etxe askotan bezela, erreteruak bizi izan ziran bertan. Orain ere berdin.

Edade batetik gorako mutrikuarrek hitz eginda izan det azken nagusien berri: Maria Murga Mugartegui (1842-1931), Alejandro Pascual Churruca Brunet (1833-1913) ezagunaren alarguna. Andra harek etxe asko euki zitxuan jabetzan, hori azaltzeko halaixe esan die Mutrikun: *“urtiak egun beste sukalde”* zaukala.

Gero, euren alaba Carmen Churruca Murga izan zan jabia, eta, aurrerago, azken horren seme-alabak, Jose Maria Manso de Zuñiga, esaterako. 2000. urtian Luis Peña Gantxegi (1926-2009) arkitekturen iloba batek erosi zozan.

Izen ofiziala *Olazarra-Mizkia* jauregixa bada ere, mutrikuarrek urte askuan *Panadei-berriko etxia* esan izan dixue, bertan egondako okindegi ezagunagaitxik. Hain zuzen ere, okindegiko soziuak etxe hortan bizi ziran, orain ondorengiak: Manuel Mugertza Usobiaga “panadero” (1895-1971), lehelengo pisan, eta, Benigno Agirrezabala Ulazia “jueza” (1898-1994), bigarren pisan. Hirugarren pisukua ere ezaguna ziran: Miguel Lekube Arrieta (1903-1992) “Miel aguazilla” eta haren famelixa.

Josu Larrañaga Arrieta

ZAPOREAK

ERREFUXATUENTZAKO JANA

Zaporeak Gobernu Kanpoko Erakundearen azken lanaldia Turkia Sirian egon den lurrikarara zuzenduta egon da. Hala ere, azkeneko hamarkadan buru-belarri ari da egoitza zentrala Donostian kokatuta daukan elkarteak, eta gure eskualdean ere, Debabarrenean, badihardu.

ZAPOREAK ELKARTEA

Elkartearen sorrera 2012an kokatzen da. Orduan Donostiako Intxaurren auzoko elkarte gastronomiko bateko bazkideak beraien artean komentatzen hasi ziren ea nola egin zezaketen beraien ekarpen propioa Greziara iristen ari ziren errefuxatuen gaiaren inguruan. Euskaldunak izanda, hainbeste ordu elkarte gastronomikoan pasata... Zergatik ez otorduen prestakuntza lagundu? Elkartekoek behin eta berriz errepikatzen dute 6 hilabetetarako joan zirela eta jadanik 7 urte daramatzatela egunero jatorduak pres-tatu eta banatzen.

MEDITERRANEOAREN BESTE ALDEAN

Lehenengo helmuga Txios irlan eta Atenasen izan zuen boluntario gisa Zaporeak taldearen izenean joandako boluntario taldeak. Hala eta guztiz ere, 2016az geroztik Lesbos irlan finkatu zuen Zaporeak erakundeak egoitza nagusia: bertan daukate sukaldea, bertako egoiliarrez osatutako lan taldea, azpiegiturak, eta abarrak.

Lesbosen inguruan, komentatu ia gaur egun arte Turkiako lurrak izan direla. 1912an independizatu zen Turkiatik eta ordutik oso militarizatu egon da (eta oraindik ere halaxe dago) tentsio militarrek medio. Tamainaz Greziako bigarren irlarik haundiena da, eta Ceuta edo Melillarekin konpara daiteke. Turkia eta Lesbosen arteko distantzia 10 kilometrokoa, besterik ez da, Europako hainbat instituzio zein goi mailako bilera diplomatikoetan hain famatua izan den muga.

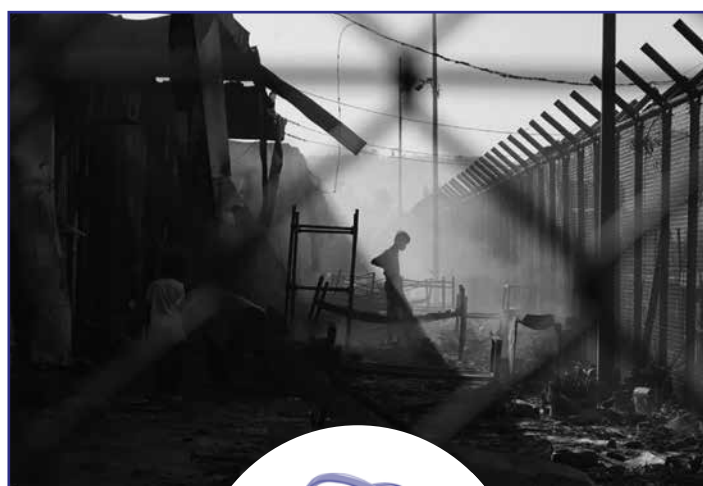
Azken urteetan Zaporeak taldeak ez du presentzia galdu Lesbosen. Hori bai, urtez urte egoera aldatzen joan da eta etorri diren arazoei aurre egiteko hainbat eta hainbat boluntario zein talderen elkarlana azpimarrekia izan da. Hasiera batean, urte batzuetan Moria kanpalekuan egon ziren lanean. Moria Europako errefuxatuen arazoaren islada izan da, Europako errefuxatuen epizentroa. 2019an, adibidez, 3.000 pertsonarentzako prestatuta zegoen eremu-19.000 pertsonatik gora bizi ziren. Imajina ditzakegu garai haietan egoiliarren artean sortzen ziren istiluak, poliziaren kontrolak, eta abarrak.

Irla osoa instituzioen erantzun ofizialaren zain zegoen bitartean, egoera guztiz aldatu zuen gertaera batek eta hankaz gora jarri zituen errefuxatuen inguruan pentsatu-tako plan ezberdinak: 2020ko irailaren 8tik 9rako gauean kanpaleku osoa erre zen. Orduan, errefuxatu batzuk deportatuak izan ziren, beste batzuk penintsulara eraman zituzten, beste batzuek ihes egiteko aukera izan zuten, eta beste asko Karatepeko kanpalekura bideratu zituzten. Gaur egun lehen Karatepeko kanpaleku xumea zegoen lekuan sarrera eta irteera kontrol zorrotzak dituen kanpa-lekua eraiki dute (batzuek Moria II ere deitu izan diote), momentu oro poliziak kontrolatuta daukan eremua. Eta, noski, ez dugu ahaztu behar, honen guztiaren erdian Lesbosek ere pandemia bat pasatu zuela. Azkenik, aipatzekoa da Siria eta Turkian egon den azken lurrikararen ondorioa: azken notiziak diote Turkiak mugak ireki dituela eta siriarrak iristen ari direla Lesbosera.

LAGUNTZA GUZTIA BEHARREZKO

Gaur ere 1.600 anoa banatu dira Karatepeko errefuxatuen kanpalekuan, atzo beste eta bihar banatuko diren beste. Eta hori posible izan dadin bertan dauden boluntarioez gain, hemendik ere lagundu diezaiokegu Zaporeak erakundeari, baita bertako errefuxatuei ere. Haiek esker onez hartuko dute laguntza, gure produktu zein aportazio ekonomikoak. Horrela jarraituko dutela diote Zaporeak elkartekoek, beti ere proiektuarekin aurrera egiteko baliabideak badituzte.

Azkenik, alde aurretik eskerrak eman nahi dituzte Zaporeak elkartekoek. Alde batetik, seguru daudelako mutrikua-rrak ere presentzia izango dugula bidalikoko diren pro-dukturekin, eta, bestetik, eskerrak eman, baita ere, orain arte egin diren ekarpenengatik. Azken asteburuan, Siria eta Turkian izan den lurrikara dela eta, euskal herrietan egon den kanpaina berezian, nahiz eta datuak zehazteke egon, 100.000 kilo janari jaso dira, egin diren aportazio ekonomikoetatik aparte. Orain, Madrilen kokatuta dagoen Gobernu Kanpoko Erakunde baten bitartez bidalikoko da bildutako guztia.

DEBABARRENEAN JANARI BILKETA KANPAINA

Errefuxatu hitza erabiltzen dugu medioetan Lesbosi buruz hitz egiten dugunean, baina erre-fuxatu horiek izena dute: Reza, Jamal, Jalal, Jafar, Jakub, Hadi, Dani eta beste hainbeste. Asilu prozesua, pobrezia, injustizia baina batez ere historia pertsonalez betetako irla dugu Lesbos. Geuk ere geure ekarpen propioa egin dezakegu Mutrikutik eta beraien historia pertsonalean parte hartu. Hurrengo hilabetean, martxoan, elikagaien bilketa egongo da Debabarreneko herri guztietan eta Mutrikuk eta mutrikuarrok ere aukera izango dugu bilketan parte hartzeko.

Herri bakoitzean elikagai jakin bat jasota egingo da aportazioa: Eibarren dilistak, Elgoibarren gar-bantzuak, Ermuan arroza, Soraluzen eta Deban ere beraien produktuak dituzte hartuta. Gurean, **Mutrikun, arrain kontserbak** jasoko dira. Beraz, enpresa zein partikularrek, aukera izango dugu aurrerago egingo den deialdiaren bitartez parte hartzeko.

Aurrerago zehatzago jakinaraziko bada ere, janari-bilketa herriko ikastetxeetan eta herriko beste punturen batean burutuko da. Hartara, gure herriko gazteek ere mundu okerrago bate-tik ihesi doazenen bizimoduaren berri jaso ahal izango dute.

Elikagaiez gain Zaporeak erakundeak aportazio monetarioak egiteko aukera ere eskaintzen du. Izan ere haragia, fruta zein barazkiak bertan erosi behar dira, eta horrek kostu handia suposatzen dio Gobernu Kanpoko Erakundeari. Horretarako modurik errazena **www.zaporeak.eus** helbidean sartu eta bazkide egitea da (ez dago gutxieneko diru kopururik). Gainera, egiten diren aportazioak fiskalki desgraba daitezke.

Zaporeak taldearen izenean eskerrik asko guztia-gatik, eta elkarteak mutrikuar guztiak animatu nahi ditu orain arte bezala solidarioak izaten jarraitzera, talde modura bizitzera, herri modura jardutera hain esker onez hartuko duten laguntza ematera.

ARRAULTZATIK TXITATXORA

Arraultza zelula makroskopikoa denaren ideia oinarri hartu-eta, inkubagailuaren laguntzaz txitatxoak jaiotzen ikusi dituzte biologiako ikasleek. Prozesuaren arduradun izan dira irakaslearen laguntzaz.

Gabonak aurretiko astean Biologia arloko irakasleak inkubagailu bat eraman zien ikasleei gelara. Bertan gailuaren funtzionamendua azaldu zien, tenperaturaren eta hezetasunaren garrantzia azpimarratuz. Eta, gabonetako oporrak gainean zituztela kontuan izanik, ikas-tetxean martxan jartzea ezinezkoa zela adierazi zien. Baina, ikasleei nolabait kuriositatea piztu-eta, hara, proiektu honekin etxean hastea erabaki zuten.

Nolatan sortu zitzaizuen arraultzak inkubatzearen ideia?

Gabonak aurretik irakasleari zera proposatu genion: lehenengo hiruhilekoan egin genuen bezala proiektu bat aurrera eramatea. Irakasleak zerbait pentsatua bazuela erantzun zigun; ordea, aurrera eramatea ezinezkoa litzatekeela. Irakasleak ideia azaldu ondoren gelakide guztiok aurrera eramatea erabaki genuen, ilusioz hartu baikenuen proiektua.

Nola antolatu zarete?

Taldea osatzen dugun ikasle kopurua kontuan hartu ondoren, inkubagailua etxean edukitzeko txandak antolatu genituen. Horrela, ekaineko azken klase egunera arte inkubagailua etxean izango dugu txandatur. Txanda horiek antolatzeko ados jarri ginen gure artean, eta nahiko azkar antolatu genituen. Beraz, lehen txanda egokitu zitzaion ikasleak segituan hartu zituen inkubagailua eta gerorako beharko zituen lanpara eta tresnak. Esan bezala, inkubagailua behar-beharrezkoa da, baina, horrekin batera tenperatura eta hezetasuna neurtzeko tresnak ere bai. Hezetasuna mantentzeko ere poto txiki bat erabili dugu inkubagailuari noizbehinka ura botatzeko. Horretarako, inkubagailuak izkin batean zulotxo txiki bat dauka, eta, ura tantaka bota behar zaio; gehiegi bota gabe noski!

Edozein arraultzak balio du inkubagailuan jartzeko?

Ez, ez du edozein arraultzak balio txitatxoak ateratzeko. Ezinbestekoa da ernaldutako arraultzak erabiltzea. Hau da, beharrezkoa da oilategian oilarra egotea. Eta, gelakideen artean baserrian bizi direnak ere baditugunez, ba, bitarteko lana egin behar izan dute. Horrela, inguruko baserrietan oilarra non duten jakin-eta bertara joan dira arraultza eske. Bide batez aprobetxatu nahi dugu horiei eskerrik asko emateko.

Nola izan da prozesua? Zenbat egun behar dira?

Arraultzak inkubagailuan jarri behar dira, eta hau eguneko hogeita lau ordutan piztuta mantendu behar da. Horrez gain, tenperatura eta hezetasuna zaindu behar dira; tenperatura hogeita hamazazpi gradutan mantendu

behar da, eta, hezetasuna hirurogeita hamarreko muga. Bestalde, inkubagailu barruan arraultzei buelta eman behar zaie, horretarako gailua automatikoki martxan jarri eta azpian dituen hodie buelta ematen die.

Behin hemezortzi egun igaro ondoren, inkubagailuko tenperatura jaitsi behar da, gradu erdi bat gutxiago, eta hezetasuna gehitu behar zaio. Bestalde, oso garrantzitsua da azpian dituzten hodiak kentzea, arraultzak bueltarik eman ez dezan. Azkenean, guztira hogeita bat egun igaroko dituzte gailuaren barruan.

21 egun igaro ondoren, zer? Txitatxoak jaio eta...

Txitatxoak jaio ondoren lekuz aldatu eta epel mantentzeko lanparatxoak jarri behar zaio lumak lehortu eta goxo mantentzeko bertan. Ondoren, pixkanaka ura edaten eta jaten erakutsi behar zaio. Orokorrean, nahiko azkar ikasten dute. Eta kontu handiz zaindu behar dugu.

Prozesuan zehar izan al duzue gora-beherarik?

Bai, hasiera baten arraultzak lortzea ez zitzaigun erraza egin. Behin lortuta, zazpi egunera lanparatxoarekin begiratu genituen ernalketa aurrera doan ikusteko. Baina inkubagailuaren lanparak argi nahiko ez-eta, ustez, ernalketa aurrera ez zihoala pentsatu genuen. Horregatik berriro ere arraultzak eskatu genituen. Eta orduan bai, mugikorraren linternarekin begiratu eta, bai, ernalketa aurrera zihoan.

Honekin guztiarekin zer ikasi duzue?

Txitei buruz den-dena. Ezer ez jakitetik orain arraultzak nola inkubatu eta txitatxoak nola zaindu ikasi dugu. Benetan pozgarria izan da txitak jaiotzen ikustea. Lehen txitatxoak arraultza barrutik hasi zitzaigun txioka. Benera, ikusgarria!

Batxilergoko 1go mailako ikasleak

KULTURARTEKOTASUN TOPAKETAK

Kulturaniztasuna errealitate ukaezin bat da; eta kultura desberdinetako pertsonen arteko elkarbizitzak aberasgarria izan beharko luke denontzat. Baina sarritan ez da benetako elkarbizitzarik gertatzen, kulturen arteko aldi bereko izatea baizik. Arrazoi desberdinak tarteko, beti ez da hain erraza izaten, eta horregaitik, gaurko errealitatean denok eroso eta parte sentitzeko, lan handia egin beharra daukagu. Denok.

Kulturartekotasuna, ordea, pertsonen arteko bizikidetzaren hutsetik harago doa. Kultura ezberdinen arteko kontaktu eta interakzioan oinarritzen da. Benetako kulturartekotasuna gerta dadin, pertsonok berdintasunezko harreman horizontala eduki beharko genuke gure artean, eta kulturarteko elkarbizitza erdiesteko, bata bestearengandik ikasteko ahalegina egin beharko genuke.

Mutriku ere ez da gelditzen egoera honetatik at. Gaur egun, bere sustraia hain lotuta egon den herri txiki hau, aldatzen ari da. Jatorri, kultura, hizkuntza, sinismen... desberdinez osatutako herri anitza da orain gurea. Ingaruko beste herri askotan bezala, puri-purian dago hemen ere kulturartekotasunaren gaia. Nola aurre egin gizartearen eraldaketa honi? Erronka handia daukagu esku artean.

2021. urtean, Mutriku sortu zen taldea indartzeko asmoz, berriro heldu diogu erronkari "KULTURARTEKOTASUN TALDEA" izena emanaz. Berdintasunean eta tolerantzian

oinarrizten den talde irekia gara, edozein herritarrek parte har dezakeena. Hilean behin Luardon elkartzen gara eta bertan, iritzi guztiak kontuan hartuz, mutrikuarren elkarbizitzarako eta bizikidetzaren onurarako lan egiten dugu. Herriko eragile batzuek eta jatorri desberdinetako pertsonok hartzen dugu parte. Era ez formal batean, gai desberdinez hitzegiten dugu eta etorriberrien (edo ez berrien) ahotsari lehentasuna ematen saiatzen gara kezka eta ekarpenak jasotzeko. Gaur egun, urte osorako ekintza eta egitaraua prestatzen ari gara, besteak beste.

Herri euskalduna izanik, Mutrikuren identitatea ahaztu gabe, eta aldi berean kultura desberdinen arteko harremana sendotuz, denon artean etorkizuneko herri eredu berri bat eraikitzea dugu helburu.

Errealitate berri horretan aurrerapausoak ematea ezinbestekoa da, eta horretarako denon beharra daukagu.

Kultura desberdinen arteko elkarbizitza aberasgarria delako!

Herrigintza denon artean landuta eraginkorragoa delako!

Elkarrekin Mutriku hobeago bat egingo dugulako!

Zatoz KULTURARTEKO TOPAKETETARA! Hilabetean behin Luardon elkartuko gara! Ateak zabalik daude guztiontzat!

Edozein zalanza argitzeko edo edozein ekarpen egiteko, idatzi ondorengo helbidera:

migrazioaaholkularia@mutriku.eus

Kontuan hartzeko datuak:

Eustat, 2022

Mutriku bizi	5.336	%100
Jatorriaren arabera		
Gipuzkoa	3.863	%72,40
Bizkaia	624	%11,70
Araba	26	%0,50
Espainia	330	%6,20
Atzerria	490	%9,20

RAIKETAK S.L.
SAGARMIÑA

Hondartza 3-4, behea
31 postakutxa
20820 DEBA
Tel. eta faxa: 943 192 249
Mob. 629 639 685
629 641 940
sagarmina@sagarmina.com
www.sagarmina.com

....ZORIONAGURRAK....

AMAIA

Zorionak gure etxeko sorgin txikixai! Otsailaren 18an 7 urte!! Segi orain arte bezain alai izaten! Muxu potolo bat Aritz, aitxa eta aman partez. Askok maitxe zaitxugu!!

TERE

Zorionakkk ama! Beti bezela poz-pozik. Segi berdin! Matxe-matxe.

ARAI

16 urte!! Zorionak! Ondo pasau zure lagun minen partez

JOL eta PAULE

Martxuan putz eta putz kandelai! ZORIONAK! Zuen 1 eta 6. urtebetetziak pozez ospatuko ditxugu. Muxuak zuentzat!

EINAR

Zorionak Einar!! 2 urte haundi! Matxo potolo bat danon partez!!

ENAITZ

Zorionakkk Enaitz!!! Dagoeneko 12 urte, disfrutau eta primeran pasatu, bihotza.

AINHOA

Zorionak Amatxo!! Gozatu zure eguna!! Muxu haundi bat etxekoen partez.

IXUA

ZORIONAK printzesa! Muxu potolo bat amatxo eta aitatxon partez!

AITANA

Zorionak!! 7 urte gure etxeko printzesa politik, patxito asko-asiko danon partez!!

ITZIAR

Zorionak gure amama bikainari!! Segi daixala urte askuan etxekuak mimatzen, muxu mordo bat etxekoen partetik.

LEIRE

Zorionak Ritxo! Ondarru ez ezik, Mutriku ere zeureganatu dezu zuk. Beste behin ongi etorri gurea! Beti bezain kirolari eta 3. zatixetan txapeldun, urtarrikak 12xan ere bai. Askok eta aske zatxugu matxe!

UNAX

Zorionak Unax! Otsailaren 27xan 3 urte. Ondo pasau eguna txurro, txokolate, letxuga ta tomate!

MARKEL

Zorionak! Martxoaren 3an, irribarrez beteriko 5 urte handi beteko dituzu! Muxu handi bat bereziki Maialen eta Oierren partez.

Andres Lezertua Campos

Andres, lagunuen laguna, benetan aparta
Plazer bat izan da zutaz gozatzea.

Adiorik ez, laster arte.

Kontxa, besarkada haundi bat zuretzat,
animo eta zaindu zaitez!

Andresen kuadrillia

Urgazki Zaharrak

1972. urtean Astigarrabian, San Andres eguneko jaietan

Goian: Jabier Zubiaurre, ..., Juan Ansorregi, Jose Ignacio Urkiri, Jose Antonio Ostolaza, ...,

Erdian: Jose Luis Zubiaurre, Jose Egaña, Nekane Salegi, Maria Pilar Ostolaza, Fernando Zubiaurre, Begoña Mendizabal

Behean: Jose Maria Garate, Angel Usobiaga eta Luis Maria Agirrezabalaga.

ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

2023ko farmazia guardiak

Egunak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Otsaila	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1 ³	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2 ⁴	2	3	3			
Martxoa	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1 ⁴	1	4	4	4	4	4	4	4	1	1	1	1	2	2 ⁴	2	4	4	4	4	4

Eguneko farmazia-guardia zerbitzua (09:00 - 22:00)

1	Hiart Burgoa		Deba	Astillero kalea 2	943 19 18 12
2	Amaia Zalduegi		Deba	Lersundi kalea 20	943 19 10 55
3	Lon Apraiz	3 Zapatu goizetan	Mutriku	Erdikokale 5	943 60 32 50
4	Lasuen - Elezgarai	4 Zapatu goizetan	Mutriku	Txurruka tenienteen etorbidea 3	943 19 50 26

Gaueko farmazia-guardia zerbitzua (22:00 - 09:00)

	Cristina Sanchez Castaño	Eibar	Julian Etxeberria kalea 7	943 20 30 52

MENDI ZIKLOA

otsailaren 24tik martxoaren 3ra

Burumendi espeleologia taldearen

ARGAZKI ERAKUSKETA

Zabiel kultur etxean

astegunetan 18:00-20:00 · asteburuetan 12:00-14:00

otsailak 27, astelehena

Emanaldia: "Roca"

Miguel Angel Roldan eta Fernando Roldan

Zabiel kultur etxean, 19:00etan

otsailak 28, asteartea

Hitzaldia: Ruiz de Arkaute: XX. mendeko

Europako espeleologiaren euskal erreferentea

Zabiel kultur etxean, 19:00etan

otsailak 26, igandea

Nesken pala txapelketa azkarra

Miruaitz frontoian, egunean zehar

martxoak 1, asteazkena

Hitzaldia: Menopausia eta andropausia

Zabiel kultur etxean, 19:00etan

martxoak 8, asteazkena

EMAKUMEAREN NAZIOARTEKO EGUNA

martxoak 11, larunbata

Txirrindularitza: 38. Atxukale saria (juniorrak)

Musika kontzertua

Komenduan, 19:00etan

martxoak 21, asteartea

Arrazakeria eta xenofobiaren aurkako eguna

martxoak 23, asteazkena

Hitzaldia: Ekonomia feminista

Zabiel kultur etxean, 18:30etan

martxoak 29, asteazkena

Hitzaldia: Sexualitatea haundunaldian

Zabiel kultur etxean, 18:30etan

ODOLA EMATEA

apirilak 28

· ekainak 23 · abuztuak 18 · urriak 20 · abenduak 15 ·

17:00etatik 20:30ak arte anbulatorioan

Gipuzkoako Odol Emaileak

kalaputxi2001@gmail.com

whatsapp 635748393

martxoko aldizkarian

argitaratzeko

martxoaren 17rako

bidali zuen mezuak

MENDI IRTEERAK

Burumendi Mendi Elkartea

martxoak 19 Jaunsarats-IREBER-Bervete

apirilak 2 Lizarrusti gaina-GANBO- Amezketa

maiatzak 7 Angulo gaina-Orduña gaina (Uren banalerroa)

ekainak 16, 17, 18 Palentziako mendiak

uztailak 9 Orduña gaina-Altube gaina (Uren banalerroa)

irailak 10 Ezkabako ihesa 2. Etopa (Olabe-Saigots)

urriak 22 Ordunte-Zalama

azaroak 5 Etxaguen-OKETA-Ubidea

abenduak 3 Ondarru

zuen elkartearen ekitaldien berri emateko idatzi helbide honetara:

aldizkaria@kalaputxi.eus

eta hemen argitaratuko ditugu iragartzeko dituzuenak

Gure bezeroengandik beti hurre

okindegia · fruitategia · harategia · urdaitegia · eta beste
asteazkenetan eta ostiraletan erosketak etxera eramateko aukera

San Agustin 10 · Mutriku · Tel. 943 60 36 11

BERTAN

Mutrikuko Merkatarien Elkartea

... zure alboan

CÓNDOR

Arrain kontserbak

ZIZZO BILLANTE HNOS. S.A.

Mijoa Industrialdea, P-21 · 20830 MUTRIKU (Gipuzkoa) Tel.: 943 60 31 41 Fax: 943 60 44 39

E
12.00.566/SS
C.E.